

**Уманець О.А.,
магістрант**

Науковий керівник:

д.е. н., професор Пантелеєв В.П.

Національна академія статистики, обліку та аудиту

КЛАСИФІКАЦІЯ КРЕДИТІВ БАНКУ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ

Банківська діяльність є важливим складником економічного розвитку кожної країни. У загальній сукупності банківських операцій кредитна діяльність займає одне із пріоритетних місць, оскільки доходи від її здійснення становлять основну частку доходів банку. Тому, одним із головних завдань, що постають перед керівництвом банку є правильна розробка кредитної діяльності, ефективність проведення якої багато в чому залежить від ідентифікації приналежності кредитних операцій до того чи іншого виду.

Питання класифікації кредитів банку розглядали багато науковців: Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова [3], В.М. Лачкова, Л.І. Лачкова, І.Л. Шевчук [1], Н.Б. Литвин [2], О.А. Шаповал [4] та інші.

Аналіз результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних учених свідчить, що в економічній теорії ще й досі тривають дискусії вчених - економістів навколо питань, пов'язаних з класифікацією кредитних операцій банку. Існуючі класифікації мають багато дискусійних, спірних та невирішених питань. Про постійний інтерес до окресленої проблематики, свідчить той факт, що практично жодна з наукових робіт не обходиться без огляду класифікації кредитів.

В.М. Лачкова, Л.І. Лачкова, І.Л. Шевчук виділяють такі види кредитних операцій банку: кредити, надані органам державної влади та місцевого самоврядування, і сумнівна заборгованість за ними; кредити суб'єктам господарювання на поточну та інвестиційну діяльність і сумнівна заборгованість за ними; кредити, надані іншим банкам, і сумнівна заборгованість за ними; кредити на поточні потреби та в інвестиційну діяльність, надані фізичним особам, і сумнівна заборгованість за ними; гарантії, поручительства, підтверджені акредитиви, акцепти та авалі, надані банкам [1].

О.А. Шаповал запропонував класифікацію споживчих кредитів за низкою ознак, а саме: за формою видачі; за суб'єктами кредитування; за наявністю посередника між банком та позичальником; за категоріями позичальників; за цільовим призначенням; за ступенем покриття кредитом вартості споживчих товарів; за наявністю забезпечення; за строками

XVII Всеукраїнська студентська наукова конференція «Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту : теорія, методологія, організація»

погашення; за способом погашення; за методом погашення; за методом стягнення відсотків [4].

Н.Б. Литвин кредити класифікує за такими ознаками: за терміном кредитування; за суб'єктом кредитування; за об'єктом, що кредитується; за галузевою спрямованістю кредиту; за видом валютних цінностей; згідно з критерієм забезпечення; за ступенем ризику; за методом надання; за способом повернення; за строком повернення; за характером визначення процента; за способом сплати відсотків; за кількістю кредиторів; за призначенням [2].

Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова кредити класифікують за такими ознаками (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація видів кредитів за різними критеріями [3]

Критерії класифікації	Види
1	2
За термінами надання	До запитання (онкольні), коротко- та довгострокові (в т.ч. субординовані та партисипаційні)
За юридичною підпорядкованістю	Ті, що підкоряються законодавству: країни – кредитора, країни – позичальника, третьої країни
За методом надання	Одноразові, перманентні (кредитна лінія), гарантовані, траншами, з особливими умовами
За рівнем забезпеченості	Забезпечені, бланкові (не забезпечені)
За ступенем ризику	Безризикові, помірковані, з високим ризиком
За способом повернення тіла кредиту	Рівномірними платежами, одноразовим платежем в кінці строку дії угоди, з особливими умовами, за вимогою кредитора, з регресом платежів, непропорційними частинами (кредитні лінії, овердрафти)
За строками повернення	До запитання, строкові, пролонговані, прострочені
За характером відсоткової ставки	З фіксованою ставкою, з плаваючою ставкою, із змішаною ставкою
За способом виплати відсотків	Сплата по мірі використання кредиту, одночасно з отриманням кредиту (дисконтний кредит), після закінчення строку дії угоди
За формою організації	Надаються одним банком (прямі), непрямі (опосередковані), консорціальні, синдиковані, паралельні
За суб'єктами кредитування	Міжбанківські, суб'єктам господарювання, державним органам влади, споживчі
За об'єктами фінансування	Кредити в поточну діяльність, фінансування капіталовкладень
За цільовим призначенням	Пов'язані з конкретною метою (цільові) та не пов'язані з конкретною метою (нецільові).

На підставі літературних джерел та нормативно – правових актів НБУ пропонуємо класифікацію кредитів через виокремлення наступних ознак (рис. 1).

Секція 6. Інформаційні технології і системи в економіці, фінансах та статистиці

Отже, в сучасній економічній банківській літературі наводиться досить багато спроб класифікації кредитів, проте і досі не виділено чіткої єдності у виділенні відповідних видів кредитів, окрім визначених законодавчо видів кредитів та існуючих розробок науковців кожен автор доповнює класифікацію власними видами і визначеннями.

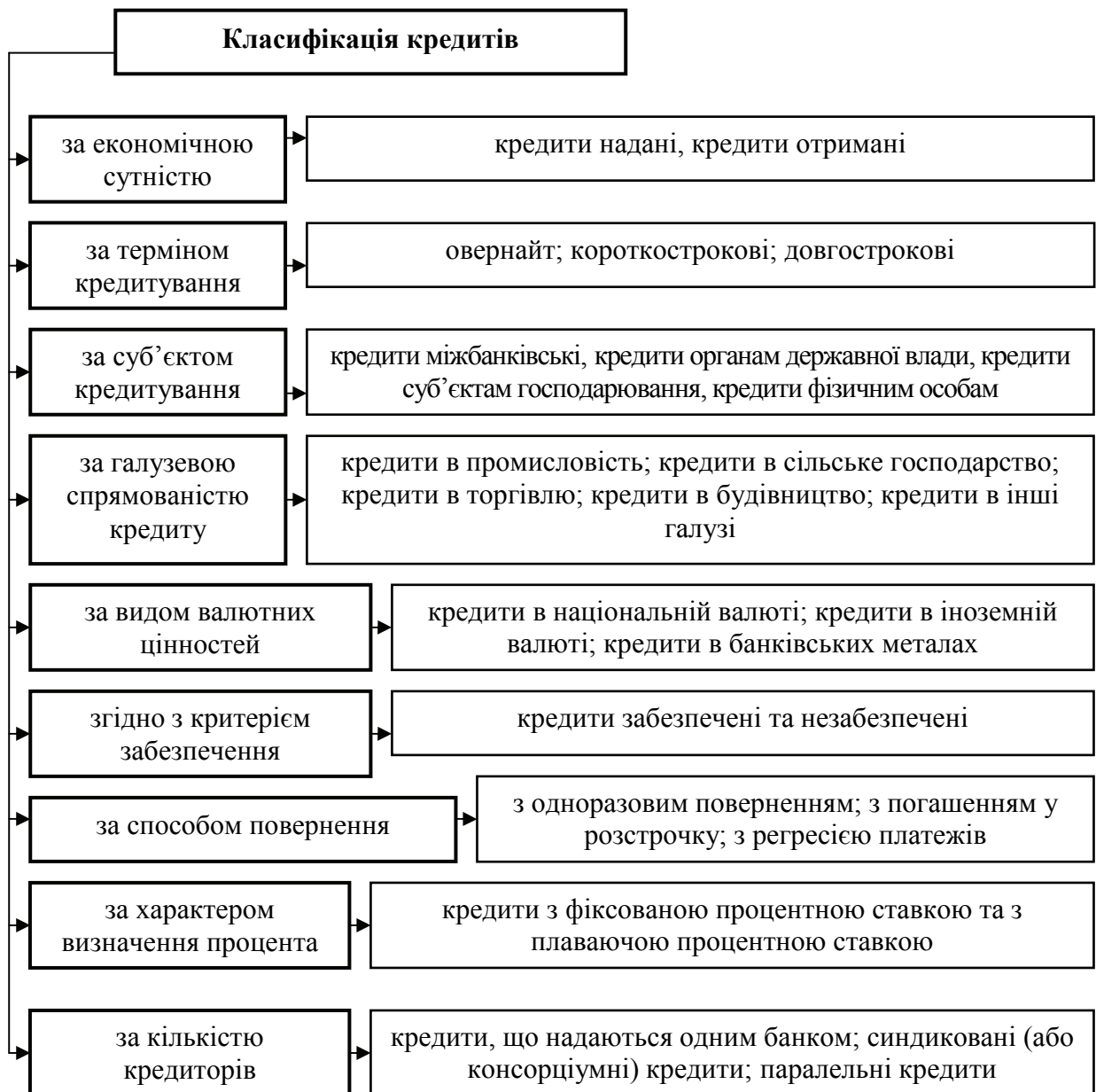

Рис. 1. Класифікація кредитів банку

Список використаних джерел

1. Лачкова В.М. Фінансовий менеджмент у банку: навч. посібник / В.М. Лачкова, Л.І. Лачкова, І.Л. Шевчук – Х.: Видавець Іванченко І.С., 2017. – 180 с.

XVII Всеукраїнська студентська наукова конференція «Розвиток системи обліку, аналізу та аудиту : теорія, методологія, організація»

2. Литвин Н. Б. Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) [Текст]: підручник/ Н. Б. Литвин. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 676 с.

3. Фінансовий менеджмент у банку. Навчальний посібник / за ред. І.Г. Сокиринської, Т.О. Журавльової – Дніпропетровськ: Пороги, 2016. – 192 с.

4. Шаповал О.А. Управління ризиками банківського споживчого кредитування дис. канд. екон. наук: 08.00.08 /О.А. Шаповал//Київський національний торговельно – економічний університет. – К., 2017. – 255 с.